

YTTRANDE

Datum
2026-10-16

Dnr
R 47-2026

1 (2)

Justitieombudsmannen
Thomas Norling

Regeringskansliet
Socialdepartementet
Enheten för hälsa och civilsamhälle

Yttrande över delbetänkandet En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35)

(S2026/01273)

Riksdagens ombudsmän har beretts tillfälle att yttra sig över det rubricerade delbetänkandet.

I delbetänkandet föreslås en ny lag som innehåller en åldersgräns för tillgång till sociala medier. Förslaget innebär bl.a. att barn inte före det år barnet fyller 15 år får ha tillgång i inloggat läge till vissa former av onlineplattformar.

Jag delar utredningens bedömning att barn är i behov av ett stärkt skydd i digitala miljöer. Den föreslagna åldersgränsen innebär emellertid inskränkningar av flera grundläggande fri- och rättigheter. När det handlar om att införa lagstiftning som påverkar enskildas fri- och rättigheter krävs att förslagen är ytterst genomarbetade och föregås av en noggrann analys. För att inskränkningar ska kunna godtas måste de vara ändamålsenliga, nödvändiga och proportionerliga. När det gäller inskränkningar av vissa av de fri- och rättigheter som berörs av förslaget krävs dessutom att det föreligger särskilda förutsättningar.

Enligt min mening är det underlag som ligger till grund för lagförslaget inte tillräckligt för att kunna tillstyrkas. Analysen av vilka fri- och rättigheter som inskränks genom förslaget är för grund. Givet det underlag som lämnas i delbetänkandet ställer jag mig tveksam t.ex. till utredningens utgångspunkt att en åldersgräns inte behöver bedömas i förhållande till regeringsformens skydd för föreningsfriheten. Jag anser också att frågan om lagstiftningens proportionalitet kräver en mer ingående analys. Det går svårt att bedöma lagstiftningen som proportionerlig innan det står klart hur de åtgärder för ålderskontroll som planeras kommer att utformas.

Det finns även anledning att bedöma den föreslagna regleringen utifrån ett effektivitetsperspektiv. Det uttalade syftet med åldersgränsen är att skydda barns hälsa, säkerhet och trygghet. Jag är emellertid inte övertygad om att regleringen kommer att ha avsedd effekt. Utredningen har angett att för att förslaget ska kunna motiveras behöver det finnas grundade förväntningar på att åldersgränsen kommer

att få genomslag. Enligt utredningen förväntas åldersgränsen bl.a. få effekt genom att enskilda har en vilja att rätta sig efter gällande regler. Jag kan därvid konstatera att som förslaget är utformat framgår det inte vem lagstiftningen riktar sig till. Det finns enligt min mening skäl att ifrågasätta regleringens handlingsdirigerande verkan.

Även rent lagtekniskt brister förslaget. Flera av bestämmelserna lever inte upp till kravet på tydlighet. Bestämmelsen i 3 § i den föreslagna lagen är ett sådant exempel. Det kan även sättas i fråga om undantagen i 4 § andra stycket är tillräckligt tydligt definierade med hänsyn till kravet på att lagstiftningen ska vara effektiv.

Jag noterar även att utredningen till följd av den korta utredningstiden inte haft några egna kontakter med barn. Att barn inte har fått en direkt möjlighet att komma till tals gällande förslaget utgör en brist i lagstiftningsarbetet.

Slutligen kan noteras att EU-kommissionen den 17 september 2026 lade fram ett förslag till EU KIDS Act. Förslaget innebär bl.a. ett totalt förbud för tillgång till sociala medier för barn yngre än 13 år. För barn mellan 13 och 15 år föreslås föräldrakontroll, dvs. att en vårdnadshavare kan skapa ett konto till barnet via sitt eget konto. Utredningens förslag skiljer sig i vissa avseenden från innehållet i EU KIDS Act. Det hade varit önskvärt med ett resonemang om hur innehållet i förslagen förhåller sig till varandra.

Sammantaget avstyrker jag förslaget i dess nuvarande utformning.

Yttrandet har beslutats av JO Thomas Norling. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Byråchefen Sandra Lundgren har föredragit ärendet.